

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 28123/2023
09.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хаџића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије-Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда Београду Гж 2423/22 од 08.06.2023. године, у седници већа одржаној 09.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда Београду Гж 2423/22 од 08.06.2023. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда Београду Гж 2423/22 од 08.06.2023. године, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 352/21 од 14.10.2021. године, тако што је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу, на име накнаде штете због претрпљених душевних болова због умањења животне активности, исплати износ од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2021. године као дана пресуђења до исплате, као и да му накнади трошкове парничног поступка и обавезан тужилац да туженој накнади трошкове првостепеног и другостепеног поступка у укупном износу од 42.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, из свих законских разлога, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Ревизија је дозвољена применом члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011... 10/2023, у даљем тексту: ЗПП), због чега није било места оцени дозвољености изузетне ревизије применом члана 404. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку и на основу спроведене расправе и допуњеног доказног поступка пред другостепеним судом, тужилац је био учесник ратних сукоба на територији Косова и Метохије 1999. године, у периоду од 29.03.1999. године до 25.06.1999. године као припадник Војске Југославије. Из налаза и мишљења судског вештака неуропсихијатра Цветина Урошевића утврђено је да му је дијагностикован посттравматски стресни поремећај на прегледу 03.02.2016. године, да је лечење и даље у току и да није завршено. Хронични посттравматски стресни поремећај доводи до умањења свакодневних активности и радости живота, а последице наведеног поремећаја огледају се у виду несанице, узнемирености, наметања мисли и сећања на трауматски догађај, повишену узбуђеност и повлачење и избегавање ранијих пријатеља, што све умањује тужиочеву активност за 10%. На тужиочевом здравственом картону први пут је регистровано обраћање неуропсихијатру 2007. године, када му је дата дијагноза F48 - други неуропатски поремећаји, затим му је у 2009. години дијагностикован F32 - депресијско друштвено обољење, што се понављало током 2009, 2010. и 2013. године, да би му 09.02.2016. године приликом јављања неуропсихијатру био дијагностикован посттравматски стресни поремећај F 43.1- посттравматски стресни поремећај.

Према анамнестичким подацима које је вештак добио од тужиоца приликом прегледа, тужилац је као војни полицајац по позиву био у првим борбеним линијама, где је доживео стресне трауматичне ситуације, након повратка са ратишта 1999. године тужилац није радио, што према сопственим наводима није могао због болести, а раније је био здрав. Код тужиоца се дешава да фрустрација прерасте у агресију, па тада не може да контролише своју агресију која се испољава у интеракцији са околином и то је најчешће када се започну приче о рату, јер те приче код тужиоца који није способан да се контролише и лако плане, подстакну додатно узбуђење и недостатак контроле. У породици такође испољава агресивно понашање у облику свађе у вербалној комуникацији, с тим што није било насиља у породици, нити је вршио друга кривична дела. Описано стање које траје све време од његовог учешћа на ратишту и враћања са ратишта до тренутка прегледа од стране лекара, што је све одраз симптома наметања, симптома ишчекивања, симптома пренадражености и анксиозно-депресивног синдрома који је код тужиоца унапредовао, што све заједно потврђује да је дијагноза посттравматског стресног поремећаја правилно постављена.

Према изјашњењу судског вештака, дијагнозе обољења дате у лекарском картону тужиоца и то F48, F32 и F43.1 имају исте симптоме, а то су напетост, раздражљивост, поремећај спавања, вегетативне сметње кроз узбуђење и поремећај рада срца, уз пад манестичких функција и редукцију у социјалном смислу што су симптоми депресије. Та обољења се разликују према критеријумима 10. међународне класификације која је на снази, али ако се све три дијагнозе посматрају у низу, може се закључити да је у питању погоршање исте болести. Психичке сметње које тужилац има по повратку са ратишта трајале су у облику акутног психичког обољења 5-6 месеци, а након тога су прешле у хронично стање и то је неограничено. Од тада се његово

психичко стање само погоршава, па иако мора стално да се лечи, постоји могућност погоршања. Раније дате дијагнозе F48 и F32 доводе до умањења животне активности, као и посттрауматски стресни поремећај. Судски вештак је објаснио да се у медицинској струци користи термин „коначан облик“ обољења за тренутак постављања дијагнозе, јер је лекар у могућности да констатује обољење тек онда када се пацијент јави код лекара на преглед. Овај термин дакле не означава тренутак настанка обољења, већ означава тренутак када је лекар препознао постојање тог обољења. Даље је објаснио да је посттрауматски стресни поремећај психичко обољење које се најчешће јавља убрзо након стресне ситуације, међутим да постоје случајеви забележени у медицинским истраживањима данских научника код којих је утврђен одложни настанак ПТСП, тек после две деценије и то код 20% од 1600 испитаних случајева, са чиме је упоредио тужиочев случај.

На овако утврђено чињенично стање, правилно је другостепени суд применио материјално право из одредбе члана 376. Закона о облигационим односима, када је оценио да тужбени захтев није основан, због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Одредбом члана 376. став 1. ЗОО прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило. Ставом 2. истог члана прописано је да у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала.

Протеком објективног рока застарелости потраживање у сваком случају престаје, независно од тога да ли је и када оштећени сазнао да су последице обољења трајне и да се његово здравствено стање даљим лечењем неће побољшати. Код утврђивања да ли је неко лице претрпело нематеријалну штету, у ком тренутку и обиму, пре свега треба истаћи да штетна радња као животни догађај и штета која настаје када се испоље последице по живот, тело и здравље и њихове манифестације у виду претрпљених душевних болова, нису једно те исто. Због наведеног, за почетак објективног рока застарелости потраживања није битно када се оштећеник обратио лекару одговарајуће струке, када је успостављена дијагноза и када је оштећенику то саопштено, већ када је болест по редовном медицинском току прешла у хроничну фазу и тако попримила облик коначног стања, које је трајно и захтева лечење до краја живота. Субјективни рок тече у оквиру објективног рока, па протеком објективног рока застарелости потраживање у сваком случају престаје.

У конкретном случају, тужилац је за време НАТО агресије био на територији Косова и Метохије све до 25.06.1999. године, након чега је према налазу и мишљењу судског вештака неуропсихијатријске струке имао акутне симптоме болести ПТСП у трајању од око 5- 6 месеци. Након тога болест је задобила хронични облик, стање које је неограничено и трајно и захтева лечење до краја живота, од када је почео да тече објективни рок застарелости од пет година из члана 376. став 2. ЗОО који се рачуна од дана настанка штете.

Одлучна чињеница за оцену основаности истакнутог приговора застарелости је када су се тегобе у оквиру дијагностификованог психичког поремећаја усталиле - постале хроничне, а не моменат јављања тужиоца лекару и постављање дијагнозе нити чињеница да лечење није завршено. Постављање дијагнозе као моменат за који тужилац везује коначно стање посттравматског стресног поремећаја и настанак штете, па следом тога почетак рока застарелости, није прихватљиво. Тужилац је тада сазнао за медицински назив психичког поремећаја, који је код њега присутан од завршетка НАТО бомбардовања када су се испојили симптоми тог поремећаја у почетку као акутни, а затим и хронични поремећај.

Код таквог стања, тужба у овој правној ствари поднета 05.02.2016. године је поднета по истеку застарног рока, па је, супротно ревизијским наводима, правилно другостепени суд закључио да је основан приговор застарелости тужиоцевог потраживања истакнут од стране тужене и одбио тужбени захтев.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**